अथ प्रकारान्तरेण नैमित्तिकहोमं विधत्ते। "यद्येनं पुनरुपशिक्षेयुः। आग्नीध्र एव जुहुयाद्दशहोतारम्। चतुर्गृहीतेनाज्येन। पश्चात्प्राङासीनः। अनुलोममविग्राहम्। प्राणानेवास्मै कल्पयति" इति। यदि तदीयहोमाङ्गीताः सन्त एनं निराकृतं पुरुषं पुनरपि स्वीकुर्युः। तदानीं विरोधिनिग्रहार्थमनुष्ठितात् पूर्वं होमात् विपर्य्ययेणानुग्रहार्थं होमं कुर्य्यात्। तत्र चित्तिस्रुगादिरनुलोमपाठः। आहुतिश्चैकैव। न तु विगृह्य होमः। तेन तस्य निराकर्त्तुः प्राणान् कल्पयति स्वस्थान् करोति॥

अथान्यं प्रयोगं विधत्ते। "प्रायश्चित्ती वाग्घोतेत्यृतुमुखऋतुमुखे जुहोति। ऋतूनेवास्मै कल्पयति। कल्पन्तेऽस्मा ऋतवः [२]। क्लृप्ता अस्मा ऋतवः आयन्ति" इति। प्रायश्चित्तं कर्त्तव्यमित्येवं बुद्धिमान् प्रायश्चित्ती स पुमान् वाग्घोतेत्यनुवाकेन तस्मिन् ऋतुप्रक्रमे जुहुयात्। यथाविहितानुष्ठानं स्वमनसि शङ्कितं भवति। प्रतिपदोक्तञ्च प्रायश्चित्तं न दृश्यते तदानीं शङ्कितदोषपरिहाराय समनन्तरभाविनः ऋतोरुपक्रमदिने तेन अनुवाकेन जुहुयात्। स चानुवाक आरण्यकाण्ड एवमाम्नातः, वाग्घोता। दीक्षा पत्नी। वातोऽध्वर्य्युः। अपोऽभिगरः। मनो हविः। तपसि जुहोमि। भूर्भुवः स्वः। ब्रह्म स्वयम्भु। ब्रह्मणे स्वयम्भुवे स्वाहेति। तत्र वागादिदेवतानां होत्रादिरूपत्वमनुसन्धेयम्, होत्रा शस्त्रेषु शंसमानेषु अथामोद इवेति अभिगरोऽध्वर्य्युकर्त्तृकः प्रतिगरः शंसनकाले होता